

Ozorowska-Gładysz, Małgorzata

"Homo Religiosus", Antoni J. Nowak, Lublin 2003 : [recenzja]

Studia Teologiczne 22, 506-507

2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prezentowana pozycja jest godna uwagi. Może ona służyć jako podręcznik do prowadzenia wykładów z liturgiki w seminariach duchownych, czy w kolegiach teologicznych. Jest cenną pomocą dla studentów w pisaniu prac naukowych i dla tych wszystkich, którzy pragną pogłębić swoją wiedzę na temat liturgii. Z pewnością książka ta pomoże w głębszym zrozumieniu, czym jest Liturgia, i przyczyni się do uczynienia z niej prawdziwego źródła duchowości chrześcijanina.

Ks. Tadeusz Syczewski

Antoni J. Nowak OFM, *Homo Religiosus*, Lublin 2003, ss. 219.

Zagadnienie religijności jest w naszych czasach niezwykle aktualne, stąd też prezentowana pozycja Antoniego J. Nowaka stanowi odpowiedź na tego typu zainteresowania. Problem religijności nie jest problemem nowym, dotyka on każdego człowieka, całej historii i wszystkich systemów filozoficznych.

Autor dokonał dogłębnej analizy terminu „*homo religiosus*”, pod wieloma aspektami. Zdecydowanie dominuje aspekt psychologiczny, ale nie brakuje zagadnień etnologicznych, etnograficznych, antropologicznych, filozoficznych i teologicznych. Omawiana praca dedykowana jest „wszystkim, których Bóg wezwał z ciemności do przedziwnego światła” por. 1 P 2,9.

Pierwszy rozdział poświęcony jest tajemnicy człowieka. Znajdujemy tu odpowiedź na pytanie: jak zrozumieć człowieka, który jest dla siebie i dla innych faktem i tajemnicą? Na uwagę zasługuje stwierdzenie, że człowiek jest obrazem Miłości i miłość stanowi zasadniczy i podstawowy warunek normalnego rozwoju. W dalszej części autor podejmuje problem ewolucji, autodeterminacji i religijności człowieka.

Rozdział drugi nosi tytuł: „religijność człowieka w dyskusji”. W związku z tym autor omawia wybrane systemy filozoficzne pytając o genezę religii i religijność człowieka. Obszernie analizuje przedstawicieli filozofii XVIII i XIX wieku.

Trzeci rozdział dotyczy religijności psychiki człowieka. Odnajdujemy tu bardzo interesujący temat religijności w badaniach psychologicznych. Antoni J. Nowak przedstawił relację religia – psychika, obraz Boga w psychice, doświadczenia religijne, stosowane metody w psychologii religii. Jak zauważył autor najważniejsze kierunki badawcze psychologii religii ograniczyły swoje badania do opisu fenomenologicznego a metody eksperymentalne nie zdołały uchwycić dyspozycji religijnej człowieka.

Czwarty rozdział podejmuje zagadnienie religijności jako wymiaru głębi.

Psychologia głębi nie może być obojętna na przebiegi psychiczne o charakterze religijnym, penetruje świadomość człowieka głębiej niż to czyni psychologia świadomości. *Homo religiosus* był przedmiotem namiętnych badań A. Adlera, C.G. Junga, V.E. Franka, I.A. Carusa, autor dokonuje w tym rozdziale analizy ich poglądów.

Religia a łaska wiary to temat rozdziału piątego. W świetle przeprowadzonych badań zostały wykazane różnice zachodzące między postawą religijną a postawą wiary, między religijnością człowieka a łaską wiary. Odnajdujemy stwierdzenie, że człowiek nie potrafi o własnych siłach przejść ze statusu *homo religiosus* do bycia w Chrystusie (*homo novus*). Psychologia nie dysponuje metodą, która bada łaskę wiary, może jednak eksperymentalnie badać wymiar religijny człowieka, religijność bowiem jest genotypiczna.

Autor swoją pracę dedykuje przede wszystkim kapłanom i katechetom, aby przemawiając językiem eklezyjalnym, nie używali zamiennie terminów „łaska wiary” i „religia”: „Nowy człowiek musi żyć w radości i wdzięczności za dar włączenia do Ciała Mistycznego Chrystusa. Należy być bardzo krytycznym wobec badań eksperymentalnych. Klucze badawcze są religiocentryczne, a przecież Kościół święty nie głosi religii, jest on z istoty swej chrystocentryczny. Nie wychowuje człowieka religijnie, lecz od dwóch tysięcy lat człowieka chrystoformizuje.”

Prezentowane dzieło jest owocem trudu autora kompetentnego i doskonale zorientowanego zarówno w tematyce psychologicznej jak i teologicznej, który potrafi wskazać współczesnemu człowiekowi jak żyć pełnią życia chrześcijańskiego. Niewątpliwie jest to doskonała lektura nie tylko dla osób duchownych i katechetów ale również pedagogzy i rodziny żyjące łaską wiary odnajdą dla siebie wsparcie i pomoc.

Małgorzata Ozorowska-Gładysz

Paul Britton, *Profil mordercy*, Oficyna Wydawnicza De Facto, Poznań 1999, ss. 478.

Zachęcam do lektury książki Paula Brittona, nie tylko naukowców i praktyków zajmujących się bezpośrednio przestępczością, ale także wszystkich światłych ludzi interesujących się problematyką społeczną. Książka ta została napisana dostępnym językiem, a zarazem wprowadza w samą istotę problematyki zabójstw i ich sprawców. Przystudiowanie treści zawartych w tejże książce, będzie miało niewątpliwie znamię profilaktyki społecznej, jeśli nie w wymiarze bardziej zorganizowanym, to przynajmniej indywidualno – osobistym. Książka ta wprowadza w sposób pla-